

CDRI-Cambodia's Leading Independent Development Policy Research Institute

រលាយការសន្ទឹៗស្គីពីសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុថា

Flash Report on the Cambodian Economy

್ಜ್ **bood** / December 2008

សាំ១ ច័ន្ទមាឡ / Saing Chan Hang នាន់ ជាលីស / Phann Dalis ចុន ជួរណា / Pon Dorina

បកប្រែដោយ: យុ សិន្និខ្មែ សិច នួច ជាខ្មែញ្មើ

ភ្នំពេញ កម្ពុជា Phnom Penh, Cambodia

TO SUBSCRIBE, PLEASE CONTACT:

មគម្រោយតារា១សំខាន់ៗ

អត្ថបទសង្ខេបនេះ ផ្ដោតលើសូចនាករសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់១មួយចំនួនរបស់ កម្ពុជា និងប្រទេសជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចចំបង១ ដោយធ្វើការប្រៀបធ្យេប តួលេខនៃខែនេះ ជាមួយនឹងខែមុន១ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ និង ២០០៧ ។

នៅអំឡុងត្រីមាសទី៣ ឆ្នាំ២០០៨ តំលៃអនុមតិវិនិយោគគិតជាទ្រព្យសកម្ម ជាប់លាប់ក្នុងវិស័យសេវាកម្មកើន ៩.៤% ធ្យេបនឹងត្រីមាសមុន ។ កំនើន យឺតនេះបណ្ដាលពី ការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងអស់ ៤១% នៃតំលៃអនុមតិខាង ទេសចរណ៍ តែមានការប៉ះប៉ូវវិញដោយកំនើនយ៉ាងខ្ពស់ខាងសណ្ឋាគារ និង សេវាកម្មផ្សេងៗ ។

នៅខែកញ្ញា ២០០៨ ចំនួនភ្ញៀវបរទេសមកដល់កម្ពុជាធ្លាក់ចុះ ៦,៤% មក ត្រឹម ១៤៥.១៤៦នាក់ ។ ចំនួនភ្ញៀវមកសំរាកលំហែ និង ភ្ញៀវមកធ្វើជំនួញ ថយចុះ ១០% និង ៩% ។ ប៉ុន្តែធ្យើបនឹងឆ្នាំមុន ចំនួនភ្ញៀវបរទេសសរុប កើន ៦% ដែលបានមកពីកំនើន ១៦% នៃចំនួនភ្ញៀវមកសំរាកលំហែ ។

នៅខែកក្តដា ២០០៨ តំលៃអនុមតិតំរោងសាងសង់នៅភ្នំពេញកើនខ្លាំងដល់ ១៥០% ដោយសារ កំនើនយ៉ាងខ្ពស់នៃតំលៃអនុមតិសាងសង់ ភូមិត្រឹះ ផ្ទះ និងតំរោងសាងសង់ផ្សេង១ទៀត ដែលបានជួយប៉ះប៉ូវការធ្លាក់ចុះ ៤១% នៃតំរោងសាងសង់ផ្ទះល្វែង ។ ច្បេបនឹងខែដូចគ្នាឆ្នាំមុន តំលៃអនុមតិ តំរោងសាងសង់ថយចុះ ២៤% ក្នុងនេះ តំលៃអនុមតិតំរោងសាងសង់ ផ្ទះល្វែង និង តំរោងសាងសង់ផ្សេង១ ធ្លាក់ចុះខ្លាំងអស់ ៦៩% និង ៧០% ប៉ុន្តែតំលៃអនុមតិតំរោងសាងសង់ភូមិត្រឹះ និងផ្ទះ កើនខ្ពស់ដល់ ១៣០% ។

នៅខែតុលា ២០០៨ ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំកើន ១៨.១% តែវានៅទាបជាងអត្រា ២០.៣%កាលពីខែមុន ដែលបណ្តាលពីការធ្លាក់ចុះ ខ្លាំងនៃថ្លៃដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ តែថ្លៃម្ហូបអាហារ និងភេសជ្ជៈ នៅខ្ពស់ដដែល ។ នៅខែវិច្ឆិកា ម៉ាស៊ូត និងសាំង បន្តធ្លាក់ថ្លៃ មកត្រឹម ៣៧៦១រៀល/លីត្រ និង ៣៨៥៥រៀល/លីត្រ ។

នៅខែសីហា ២០០៨ អត្រាការប្រាក់លើបញ្ណើជាប្រាក់រៀល និងប្រាក់ដុល្លារ ក្នុងរយៈ១២ខែ គឺ ៧.៦% និង ៥.៦% រឺកើនឡើង ច្យេបនឹងអត្រា ៧.៣% និង ៥.៣% នៅខែមុន ។ ទន្ទឹមគ្នានេះ ប្រាក់រៀលឡើងថ្ងៃទល់នឹង ដុល្លារ ប្រាក់បាតថៃ និងប្រាក់ដុងវៀតណាម ០.៦%, ២.៥% និង ២.០% ។

Highlights

The brief pinpoints the key economic indicators of Cambodia and its main economic partners. It compares figures for the current months with those of earlier months in 2008 and 2007.

During the third quarter of 2008 fixed asset investment approvals in the service sector grew by 9.4 percent from the preceding quarter. The slow expansion stemmed from a considerable slump (41 percent) in tourism approvals, which was offset by high growth in the hotel and other service sectors.

In September, the total number of foreign visitors fell by 6.4 percent to 145,146. The number of holiday visitors dropped by 10 percent, followed by a 9 percent fall in the number of business arrivals. Compared to the same month in the previous year, the total number of foreign visitors surged by 6 percent, backed by a 16 percent increase in the number of holiday arrivals.

In July, the value of construction approvals in Phnom Penh rose by 150 percent. The huge rise resulted from an immense surge in the value of villa, house and other types of construction, which was offset by a 41 percent decline in construction of flats. Compared with the same month last year, the value of construction approvals decreased by 24 percent. Within that, flat construction and other project approvals shrank by 69 percent and 70 percent, but villa and house approvals were up by 130 percent.

In October, year-on-year overall consumer prices grew by 18.1 percent, lower than the 20.3 percent of a month earlier. This stemmed from a significant decrease in the costs of transportation and communication, the trends in which were not followed by the overall prices of food and beverages. In November, the prices of diesel and gasoline continued to decline and were at 3761 riels/ ℓ and 3855 riels/ ℓ respectively.

In August, the 12-month riel and US dollar deposit rates were 7.6 percent and 5.6 percent, respectively, up from 7.3 percent and 5.3 percent. In the same month, the value of riel appreciated by 0.6 percent, 2.5 percent and 2.0 percent against US dollar, Thai baht and Vietnamese dong, respectively.

នៅខែសីហា ២០០៨ ការនាំចូលជាវីកើនជិតមួយជាពីរ ការនាំចូលស៊ីម៉ងត៍ កើនឡើងបន្តិច ប៉ុន្តែការនាំចូលដែកថែបធ្លាក់ចុះ ១១,៣% ។ ទន្ទឹមគ្នានេះ ការនាំចេញសរុបកើន ១២% ដោយសារ កំនើនខ្ពស់ ១៥% នៃការនាំចេញ សំល្បេកបំពាក់ និង ១០៨% នៃការនាំចេញត្រី ច្បេបនឹងខែមុន ។ ដោយឡែក ការនាំចេញកៅស៊ូថយចុះ ៦% ។ ច្បេបនឹងខែដូចគ្នាឆ្នាំមុន ការនាំចេញសរុបកើន ១% ។ ការនាំចេញកៅស៊ូកើន ១៧% រីឯការនាំចេញ សំល្បេកបំពាក់នៅថេរដដែល ។ ការនាំចេញត្រី ស្រុតចុះខ្លាំងអស់ ៤៩% ។

នៅខែកក្កដា ២០០៨ អតិរេកថវិកាកើនឡើងវិញ ដល់ ៩២.៩៣ន់លាន រ្យេល ។ ចំនូលថវិកាចរន្តសរុបធ្លាក់ចុះ ៦% ហើយ ចំនាយថវិកាចរន្តសរុប ធ្លាក់ចុះ ២០% ដែលបណ្តាលពីការធ្លាក់ចុះគួរឱ្យកត់សំតាល់នៃ ចំនាយលើ ប្រាក់ប្បេវិត្សរ៍ (១៤%) និង ឧបត្ថម្ភធនផ្សេង១ (៦៦%) ។

នៅខែវិច្ឆិកា ២០០៨ ម្ហូបអាហារជ្រើសរើស ដូចជា អង្ករ ត្រី សាច់ជ្រូក សាច់គោ មានថ្លៃថេរ នៅខេត្តស្យេមរាប បាត់ដំបង កំពង់ចាម កំពត និង ស្វាយរ្យេង ។ នៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ សាច់ជ្រូកគុណភាពលេខ១ ចុះថ្លៃ ៦% ហើយ ត្រីស្រស់ចុះថ្ងៃ ១៩% ។

នៅខែតុលា ២០០៨ ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ បន្តធ្លាក់ចុះ នៅទូទាំងពិភពលោក ។ ប្រទេសមួយចំនួនព្រួយបារម្ភពីបរិត្តផរណា បន្ទាប់ ពីមាននិន្នាការធ្លាក់ថ្លៃ ចាប់ពីខែសីហាមក ។ អតិផរណានៅ US តំបន់អឺរ៉ូ និង ជប៉ុន គឺ ៣.៧%, ៣.២% និង ១.៧% តែវ៉ានៅទាបជាងធ្យើបនឹង អត្រាខែមុនដែលមានក៏រិត ៤.៩%, ៣.៦% និង ២.១% ។ ទំនិញប្រើប្រាស់ នៅ ចិន ហុងកុង និង កូរ៉េខាងត្បូង ឡើងថ្លៃ ៤%, ១.៨% និង ៤.៨% តែវ៉ានៅទាបជាងកំនើនកាលពីខែមុន ។ អត្រាអតិផរណានៅម៉ាឡេស៊ី សិង្ហប៊ីរី និងថៃ គឺ ៧.៦%, ៦.៤% និង ៣.៩% ។

នៅខែវិច្ឆិកា ២០០៨ ដុល្លារUS ឡើងថ្លៃទល់នឹង ប្រាក់វ៉ុនកូរ៉េខាងត្បូង ប្រាក់អ៊ីរ៉ូ ប្រាក់បាតថៃ និងប្រាក់ដុល្លារសិង្ហបុរី ដោយប្តូរបាន ១៣៩៩.០១ វ៉ុន/ដុល្លារUS ០.៧៨អឺរ៉ូ/ដុល្លារUS ៣៥.០៣បាត/ដុល្លារUS និង ១.៥១ ដុល្លារសិង្ហបុរី/ដុល្លារUS ។ ដុល្លារUS ធ្លាក់ថ្លៃទល់នឹង ប្រាក់យ៉េនដប៉ុន ដោយប្តូរបាន ៩៦.៩៤យ៉េន/ដុល្លារUS ប៉ុន្តែវាមានថ្លៃថេរ ទល់នឹង ដុល្លារហុងកុង ។

នៅខែតុលា ២០០៨ ទំនិញកសិកម្ម និងថាមពល មាននិន្នាការបន្តធ្លាក់ថ្លៃ។ អង្ករ (Thai 100% B) សណ្ដែកស្យើង ពោត និងប្រេងឆា ធ្លាក់ថ្លៃ ១១% ២២%, ២៤% និង ២៩% ក្នុងនោះ សណ្ដែកស្យើងលក់ថ្លៃ ៣៩៥,៧ដុល្លារ US/តោន, ពោត ១៩៩,២ដុល្លារUS/តោន និងប្រេងឆា ៦០០ដុល្លារUS/តោន ។ ប្រេងឆៅ សាំង និងម៉ាស៊ូត ធ្លាក់ថ្លៃ ២៥%, ៤៣%, និង ២៦% មកត្រឹម ៧៣,៨ដុល្លារUS/ធុង, ៤៧,២សេន/លីត្រ និង ៥៩,១សេន/លីត្រ ។

In August, cigarette imports almost doubled, followed by a slight rise in cement imports, while steel imports declined by 11.3 percent. During the same month, total exports increased by 12 percent, backed by a 15 percent jump in garment exports and a 108 percent hike in fish exports from a month earlier, while rubber exports fell by 6 percent. Compared with the same month last year, total exports were up by 1 percent. Rubber exports grew by 17 percent, while garment exports showed zero growth. Fish exports plummeted by 49 percent.

In July, the budget surplus rebounded, reaching KHR 92.9 bn. Total current budget revenue declined by 6 percent, while total current budget expenditure fell by 20 percent, which resulted from a substantial deceleration of expenditure on wages (14 percent) and subsidies (66 percent).

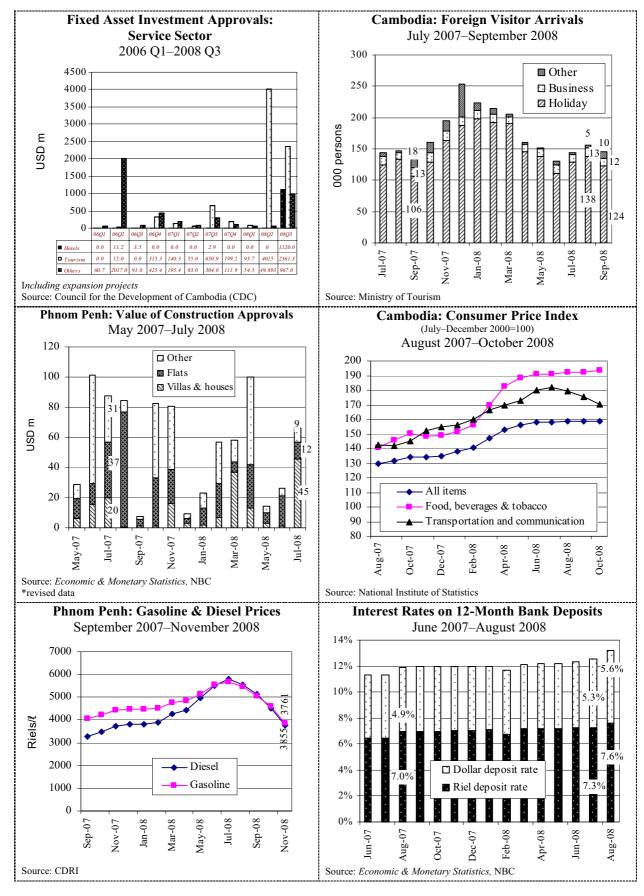
In November, the prices of selected food items—rice, fish, pork and beef—were stable in Siem Reap, Battambang, Kampong Cham, Kampot and Svay Rieng provinces. In Kampong Speu, prices of first quality pork and fresh fish fell by 6 percent and 15 percent, respectively.

In October, year-on-year consumer prices continued to slide across continents. The downward trend started in August of the same year creating a rising fear of deflation for a number of countries. Inflation in the US, Euro zone, and Japan were at 3.7 percent, 3.2 percent and 1.7 percent, respectively, lower than the 4.9 percent, 3.6 percent and 2.1 percent of the preceding month. Consumer prices in China, Hong Kong and South Korea grew by 4 percent, 1.8 percent and 4.8 percent, lower than those of the preceding month. Inflation in Malaysia, Singapore and Thailand were at 7.6 percent, 6.4 percent and 3.9 percent.

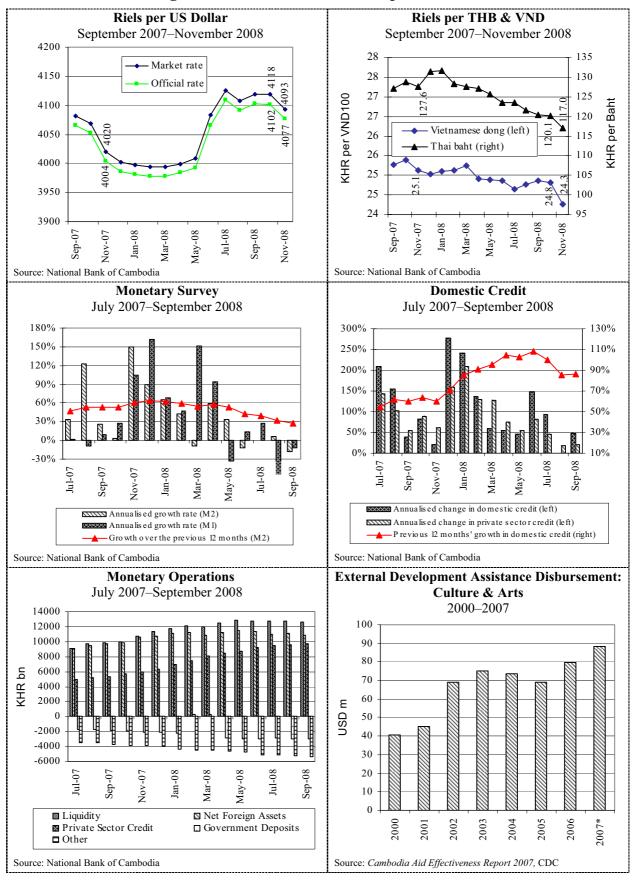
In November, the US dollar traded high against the South Korean won, the euro, Thai baht and the Singapore dollar, exchanging at 1399.01 KRW/USD, 0.78 EUR/USD, 35.03 THB/USD and 1.51 SGD/ USD. It traded low against the Japanese yen, selling at 96.94 JPY/USD. The US dollar value remained stable against the Hong Kong dollar.

In October, the downward trend in agriculture commodities and energy prices continued. Prices of rice (Thai 100% B), soybean, maize and palm oil were down by 11 percent, 22 percent, 24 percent and 29 percent, respectively. Soybean, maize and palm oil sold at USD 395.7/tonne, USD 199.2/tonne and USD 600/tonne. Crude oil, gasoline and diesel prices fell by 25 percent, 43 percent and 26 percent to USD 73.8/barrel, US 47.2 cents/litre and US 59.1 cents/litre.

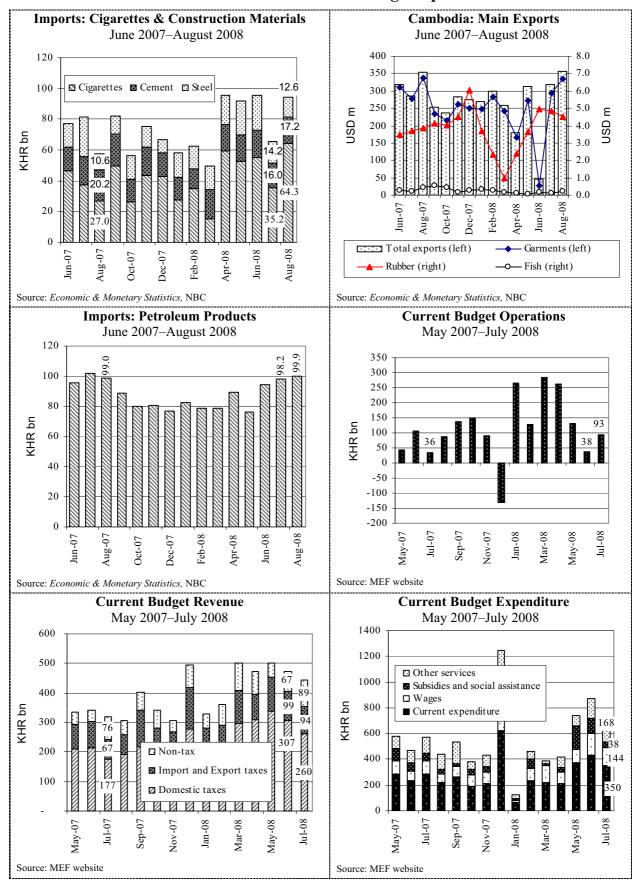
សតម្មតាពសេដ្ឋតិច្ចសំខាត់ៗ តិ១ ថ្លៃធំតិញសៅតម្ពុថា Main Economic Activities and Consumer Prices in Cambodia

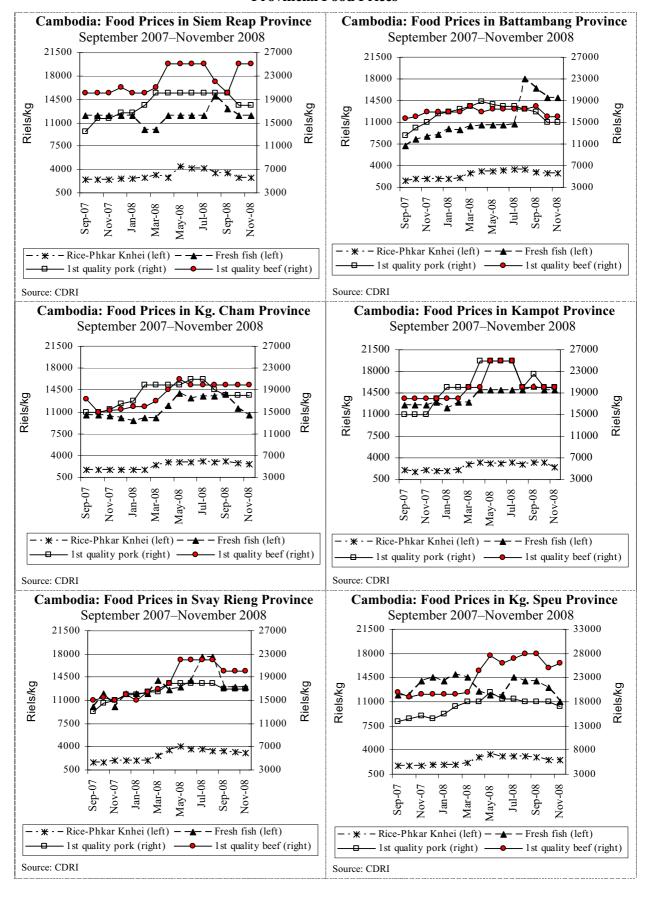
ស្ថាននាពអគ្រាម្នូរប្រាត់ និច ខិត្តយអនិចខ្លាស់ពីគ្រោរ្មនេស Exchange Rates and External Development Assistance

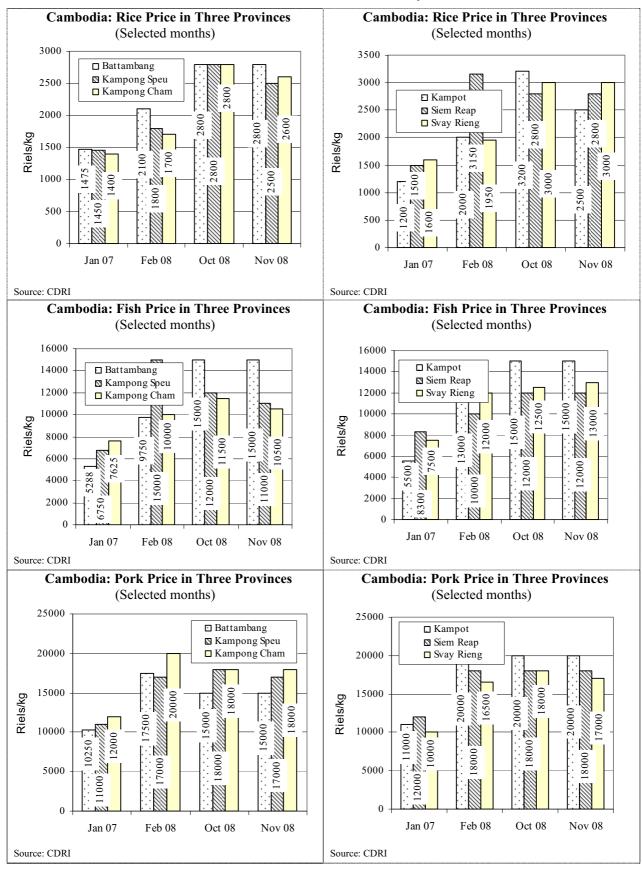
ពាណិទូតម្ចូត្រៅប្រធេស និ១ តារអនុទត្តថទិតាខាតិ External Trade and National Budget Operations

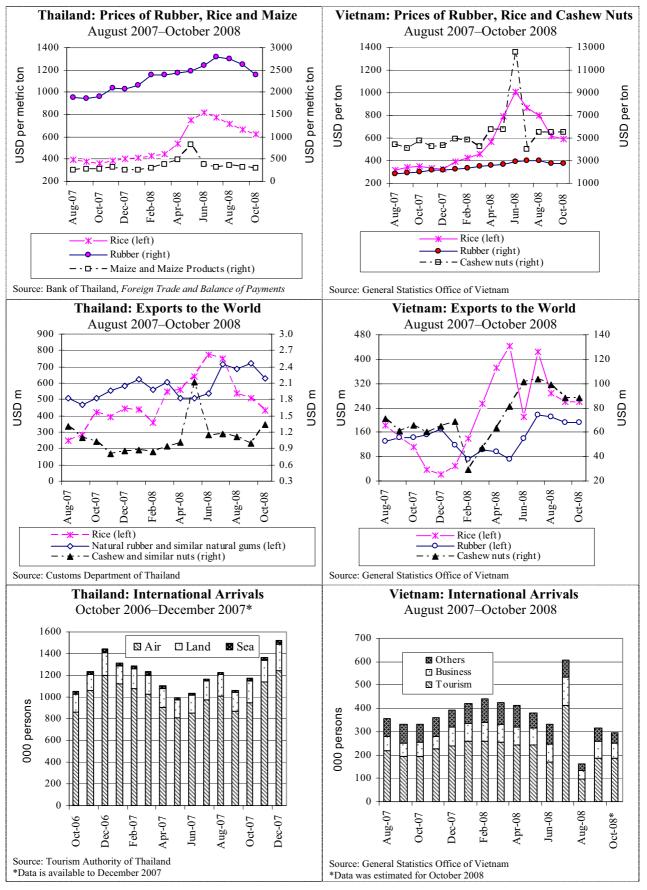
්ජූ ශිබ්ෆාු සාප ෙසු සු වූ පැහෙස ස සූ එා Provincial Food Prices

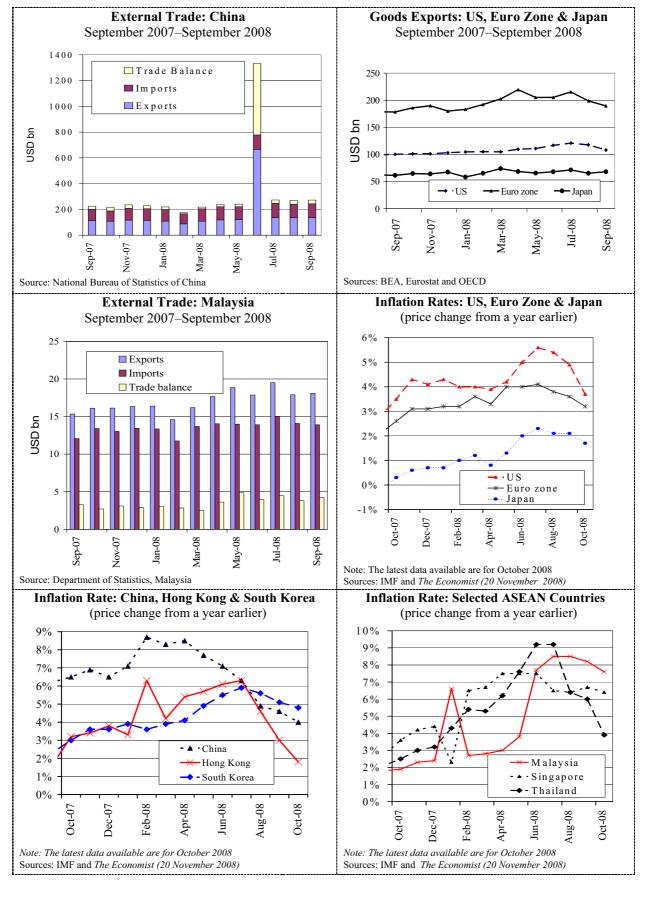
ថ្លៃនំសិញគាមខេត្តត្ថូ១ប្រទេសតម្ពុថា: គាមម្ទុខនំសិញ Provincial Goods Prices in Cambodia by Products

ថ្លៃនំនិញ សារសំខេញ សិ១ ចំនួននេសចរអន្តរខាគិសៅត្ត១ប្រនេសខាវិជគ្គរបស់តម្ពុខា Goods Prices, Exports and International Tourist Arrivals to Partners of Cambodia

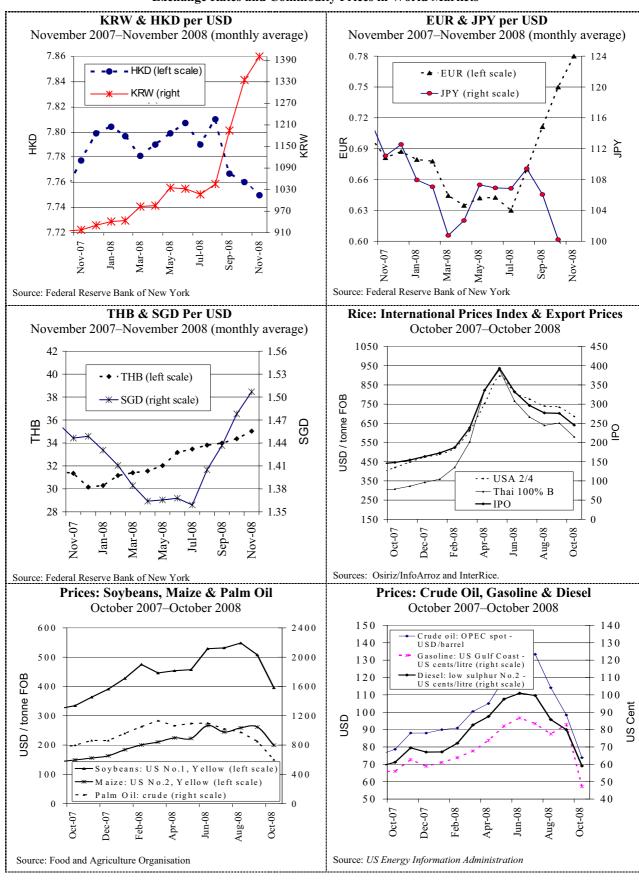

សតម្លូតាពសេដ្ឋតិច្ច សិ១ ស្ថានភាពអត្រាអតិដលោខែមណ្តាប្រធេសថាខែតូរបស់តម្លូថា Economic Activity and Inflation Rates of Selected Economic Partners of Cambodia

អង្រាម្ពូរប្រាត់ និ១ ស្ថានភាពថ្លៃនំនិញលើផីផ្សារអន្តរយាតិ

Exchange Rates and Commodity Prices in World Markets

ព័ត៌មានសេដ្ឋតិច្ច Economic News

ព័ត៌មានសេដ្ឋគឺចូសំខាន់ៗ:

ការសម្ភោធរោងចក្រអេតាណុលទី១ នៅកម្ពុជា សំរាប់ផលិតជីវៈឥន្ទនៈ : កាលពីថ្ងៃច័ន្ទ ទី១៧ វិច្ឆិកា រោងចក្រផលិតអេតាណុលទី១ នៅកម្ពុជា បានបើកទ្វារដំណើរការផលិតជីវៈឥន្ធនៈពីម្សៅដំឡូងឈើក្នុងស្រុក នៅពិធីសម្ពោធគំរោងវិនិយោគឈានមុខរបស់ក្រុមហ៊ុន MH Bio-energy Group មកពីកូរ៉េខាងត្បូងនេះ សម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុនសែន បញ្ជាក់ថា "រោងចក្រផលិតអេតាណុលទី១នៅកម្ពុជានេះ នឹងក្លាយជាទីផ្សារសំរាប់ ផលិតផលដំឡុងឈើរបស់កសិករក្នុងស្រុក ។ សម្ដេចបានលើកឡេតថា ីរោងចក្រនេះនឹងផ្តល់ឱ្យកាសការងារចំនួន ១៩២ ដល់កម្មករក្នុងមូលដ្ឋាន ហើយនឹងជំរុញឱ្យកសិករដាំដំណាំដំឡុងឈើច្រើនជាងមុន ខណៈដែល រោងចក្រនេះផ្ទាល់ក៏បានវិនិយោគដាំដំឡូងឈើលើផ្ទៃដី ៨០០០បា.ត នៅខេត្តកំពង់ស្ពឺដែរ" ។ គំរោងវិនិយោគនេះ (៤០លានដុល្លារ) បានបើក សាខាពីររួចហើយ នៅខេត្តកំពង់ចាម និងបាត់ដំបង ដើម្បីទិញដំឡូងឈើ ពីកសិករក្នុងមូលដ្ឋាន ។ ឯ.ឧ. ស៊ុយ សែម រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល បានលើកក្នុង ពិធីសម្ភោធថា នាបច្ចុប្បន្នរោងចក្រមាន សមត្ថភាពផលិតឥន្ទនៈអេតាណុល ៣៦.០០០តោន/ឆ្នាំ សំរាប់នាំចេញទៅ ទីផ្សារអឺរ៉ុប ហើយក្រុមហ៊ុនគ្រោងបង្កើនបរិមាណនាំចេញទ្វេមួយជាពីរ នៅ អំឡុងពីរបីឆ្នាំខាងមុខ ។ ឯ.ឧ. បន្ថែមឡេតថា នាបច្ចុប្បន្នក្រុមហ៊ុនត្រូវការ ម្សៅដំឡុងឈើស្ងួតប្រមាណ ១០០.០០០តោន/ឆ្នាំ ហើយជីវៈឥន្ទនៈដែល ក្រុមហ៊ុនផលិតបានអាចប្រើជំនួសប្រេងសាំងសំរាប់យានយន្ត។ លោក ស ពៅ ប្រធានផ្នែករដ្ឋបាលរបស់រោងចក្រនេះបានប្រាប់សារព័ត៌មាន Xinhua ថា នៅទីផ្សារអន្តរជាតិ ឥន្ទនៈអេតាណុលអាចលក់បានក្នុងតំលៃប្រហែល ៧០០ដុល្លារUS/តោន ។ គាត់បានលើកឡេតថា "រោងចក្រផ្តោតលើ ទីផ្សារបរទេស ព្រោះកម្ពុជាមានទីផ្សារតូចសំរាប់ផលិតផលអេតាណុល។ យានយន្តនៅទីនេះប្រើសាំង និងម៉ាស៊ូត ហើយយើងនឹងផ្តោតលើទីផ្សារ កម្ពុជានៅពេលក្រោយ" ។ គាត់បន្តថា ដំឡូងឈើជាដំណាំសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់ មួយនៅជនបទកម្ពុជា ។ យោងតាមតួលេខផ្លូវការ នៅឆ្នាំ២០០៥ ផ្ទៃដីប្រមាណ ៣០.០០០ហ.ត គេបានប្រើប្រាស់ដាំដំឡុងឈើនៅកម្ពុជា ហើយផលិតម្សៅដំឡងបានប្រហែល ៥៣៦.០០០តោន ។

(ប្រភព: Xinhua, 17 Nov)

Economic News Highlights:

Cambodia inaugurates its first ethanol factory to produce bio-fuel: Cambodia opened its first ethanol factory to generate bio-fuel from cassava flour here on Monday (November 17). "This is the first ethanol factory in Cambodia and it will become the market place for cassava product for local farmers," Prime Minister Hun Sen said at the opening ceremony of the pioneer venture invested by the MH Bio-energy Group of South Korea. It will directly provide 192 job opportunities for local workers and encourage farmers to plant more cassava, he said, adding that the factory itself has created investment in growing cassava on 8,000 hectares of land in Kampong Speu province. The project, with 40 million U.S. dollars of investment, has already opened two branches in Kampong Cham and Battambang provinces to purchase cassava from local farmers, he added. Industry, Mines and Energy Minister Suy Sem said at the ceremony that the factory now has a designed capacity of 36,000 tons of ethanol fuel for export per year, to the European market in particular. "The factory plans to double its export volume during the next few years. It now needs about 100,000 tons of dry cassava flour each year," he said, adding that the ethanol fuel it produces can replace gasoline for vehicles. Sar Peov, head of the administration unit of the factory, told Xinhua that a ton of ethanol fuel currently sells at about 700 U.S. dollars on the international market. "We focus on the foreign market because Cambodia has a small market for ethanol products and the vehicles here use gasoline and diesel," he said. We will focus on the Cambodian market later, he added. Cassava is one of the most important economic crops in rural Cambodia. According to official figures, around 30,000 hectares of land were planted with cassava in 2005 in the kingdom, and produced around 536,000 tons of flour. (Source: Xinhua, Nov. 17)

Links to other economic news:

- 1. "EC air ban won't affect Siem Reap Airways" (http://news.xinhuanet.com/english/2008-
- 11/18/content 10376664.htm)
- 2. "Malaysia to tap protein from rubber for animal feed" (http://news.xinhuanet.com/english/2008-
- 11/17/content 10370724.htm)
- 3. "GM and Toyota to cut Thai output"
- (http://www.reuters.com/article/ousiv/idUSTRE4AJ16E2 0081120)
- 4. "Vietnam plans return to two-child policy to tackle population growth"
- (http://www.guardian.co.uk/world/2008/nov/21/vietnam-population-baby-boom)